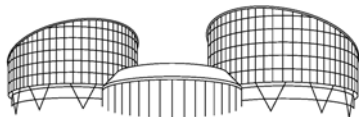

- © [Institutul European din România](#) - Această traducere nu obligă Curtea.
© European Institute of Romania - This translation does not bind the Court.
© Institut européen de Roumanie - Cette traduction ne lie pas la Cour.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Press Unit
Unité de la Presse

Fișă tematică - Arestarea de către poliție și asistența din partea unui avocat

septembrie 2019

Această fișă tematică nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Arestarea de către poliție și asistența din partea unui avocat

Art. 6 § 3 lit. c) (dreptul la asistență juridică) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#): „Orice acuzat are, în special, dreptul [...] să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer.”

„Cu certitudine, în materie penală principalul scop al art. 6 [din Convenție] este de a asigura un proces echitabil de către o instanță competentă care să hotărască asupra unei acuzații în materie penală, dar asta nu înseamnă că articolul nu este aplicabil procedurilor premergătoare judecății.” ([Imbriosca împotriva Elveției](#), hotărârea din 24 noiembrie 1993, pct. 36).

„[P]entru ca dreptul la un proces echitabil să rămână suficient de «practic și efectiv» [...], art. 6 § 1 [din Convenție] impune ca, de regulă, accesul la un avocat să fie acordat de la prima interogare a suspectului de către poliție, cu excepția cazului în care se demonstrează în funcție de circumstanțele speciale ale fiecărui caz că există motive întemeiate pentru a restrânge acest drept. Chiar și în cazul în care motive întemeiate pot justifica în mod excepțional refuzarea acordării accesului la un avocat, această restrângere – indiferent de justificarea sa – nu trebuie să aducă atingere drepturilor unui acuzat în temeiul art. 6 [...]. Dreptului la apărare îi va fi adusă atingere, în principiu, în mod iremediabil atunci când declarațiile incriminatoare date pe durata interogării de către poliție, în lipsa accesului la un avocat, sunt folosite pentru o condamnare.” ([Salduz împotriva Turciei](#), hotărârea Marii Camere din 27 noiembrie 2008, pct. 55).

Accesul la un avocat

[Salduz împotriva Turciei](#)

27 noiembrie 2008 (Marea Cameră)

Inculpat și ulterior condamnat pentru participarea la o demonstrație neautorizată în sprijinul PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan, organizație ilegală), reclamantul, în lipsa unui avocat, a dat poliției o declarație în care își recunoștea vinovăția.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c)** (dreptul la asistență juridică), **coroborat cu art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. A constatat că, deși reclamantul avusese posibilitatea de a contesta acuzațiile în cadrul procesului, faptul că nu a avut posibilitatea de a fi asistat de un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției adusese atingere în mod iremediabil dreptului său la apărare, mai ales că era minor.

[Pishchalnikov împotriva Rusiei](#)

24 septembrie 2009

Arestat sub suspiciunea de tâlhărie calificată, reclamantul a fost interogată – atât în ziua arestării, cât și în ziua imediat următoare – în lipsa unui avocat, deși desemnase clar un apărător pentru a-l reprezenta. Pe durata interogatoriilor, a mărturisit că a participat la activitățile unei grupări infracționale care au inclus, printre altele, omor și răpire, infracțiuni pentru care a fost condamnat ulterior.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție. A constatat că omisiunea acordării asistenței juridice în cazul reclamantului în fazele inițiale ale audierii de către poliție a adus atingere în mod iremediabil dreptului acestuia la apărare și a subminat posibilitatea de a beneficia de un proces echitabil.

Dayanan împotriva Turciei

13 octombrie 2009

Reclamantul, care a fost inculpat și ulterior condamnat pentru apartenența sa la Hezbollah, nu a beneficiat de asistența unui avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției.

Curtea a hotărât că a fost încălcat **art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție. A constatat că restrângerea respectivă (care a fost sistematică, așa cum era prevăzută de dispozițiile relevante din dreptul turc) a dreptului unei persoane private de libertate de a avea acces la un avocat a fost suficientă pentru a concluziona că fusese încălcat art. 6 din Convenție, chiar dacă reclamantul nu dăduse nicio declarație cât timp s-a aflat în arestul poliției.

Yesilkaya împotriva Turciei

8 decembrie 2009

Reclamantului nu i s-a acordat accesul la un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției, cu toate că negase orice implicare în infracțiunile de care îl învinuiau ofițerii care îl interogau.

Curtea a hotărât că a fost încălcat **art. 6 § 3 lit. c) coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție din cauza lipsei asistenței juridice în cazul reclamantului cât timp s-a aflat în arestul poliției.

Boz împotriva Turciei

9 februarie 2010

Arestat sub suspiciunea apartenenței la PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan, organizație ilegală), reclamantul a fost condamnat la finalul procesului la pedeapsa cu moartea pentru „apartenența la o grupare armată”, pedeapsă ce a fost ulterior comutată în detențiune pe viață. Acesta se plângea în special că nu a avut acces la un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției.

Curtea a reamintit că restrângerea sistematică a accesului la un avocat în conformitate cu dispozițiile legale relevante **a încălcat art. 6** din Convenție.

Brusco împotriva Franței

14 octombrie 2010

Reclamantul, care era suspectat de planuirea unei agresiuni, a fost arestat de poliție și audiat ca martor, după ce a fost pus să jure că va spune adevărul.

Curtea a hotărât că a existat **o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3** (dreptul de a păstra tăcerea și dreptul de a nu se autoincrimina) din Convenție. Potrivit Curții, reclamantul nu a fost doar un simplu martor, ci o persoană „acuzată de o infracțiune” și, ca atare, ar fi trebuit să aibă dreptul de a păstra tăcerea și dreptul de a nu se autoincrimina, garantate de art. 6 § 1 și § 3 din Convenție. Situația a fost agravată de faptul că reclamantul nu a fost asistat de un avocat până în a 20-a oră petrecută în arestul poliției. Dacă ar fi fost prezent un avocat, acesta ar fi putut să-l informeze pe reclamant că are dreptul de a păstra tăcerea.

Nechiporuk și Yonkalo împotriva Ucrainei

21 aprilie 2011

Primul reclamant se plângea în special de caracterul inechitabil al procesului îndreptat împotriva sa, mai precis de condamnarea sa pentru un număr de infracțiuni, inclusiv omor cu premeditare din interes material comis prin asociere cu o grupare de persoane, condamnare la baza căreia s-ar fi aflat declarații făcute în lipsa unui avocat.

Curtea a hotărât că a existat o încălcare a **art. 6 § 1 și a art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție. Părțile nu au contestat faptul că reclamantul primise asistență juridică abia după ce se aflase trei zile în arest. Reclamantul mărturisise în repetate rânduri omorul în faza inițială a interogării, când nu era asistat de avocat, și fusese fără îndoială afectat de restrângerea accesului său la un avocat în sensul că mărturisirile făcute poliției au fost folosite pentru condamnarea sa.

Mader împotriva Croației

21 iunie 2011

Aflat în executarea pedepsei închisorii pentru omor, reclamantul se plângea în special de faptul că fusese bătut de polițiști în timpul audierii sale la sediul poliției din Zagreb, că fusese forțat să stea pe un scaun și privat de somn și de mâncare în cele trei zile în care a fost interogat. De asemenea, se plângea că procesul penal îndreptat împotriva sa nu fusese echitabil, în special din cauza faptului că

nu a beneficiat de asistență juridică în timpul interogării sale de către poliție.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3, coroborat cu art. 6 § 1 din Convenție**, din cauza neacordării de asistență juridică reclamantului în timpul interogării sale de către poliție. Deși nu era sarcina Curții să speculeze cu privire la efectul pe care accesul la un avocat – acordat unui reclamant aflat în arestul poliției – l-ar fi avut asupra procesului care a urmat, era clar că nici asistența oferită ulterior de un avocat, nici natura contradictorie a procedurii nu ar fi putut contracara deficiențele survenite în timpul interogării inițiale. În plus, reclamantul nu renunțase la dreptul său la asistență juridică în timpul interogării sale de către poliție, acesta plângându-se de lipsa asistenței încă din faza inițială a procedurii. Curtea a hotărât, de asemenea, că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție atât în ceea ce privește tratamentele suferite de reclamant la sediul poliției din Zagreb, cât și în ceea ce privește nerealizarea unei anchete în legătură cu plângerea sa.

Huseyn și alții împotriva Azerbaidjanului

26 iulie 2011

Această cauză privea plângerea unor activiști ai opoziției cu privire la caracterul inechitabil al proceselor penale îndreptate împotriva lor pentru aparenta instigare a demonstranților la violență.

În ceea ce privește asistența juridică acordată reclamantilor imediat după arestarea lor, Curtea a observat că trei dintre ei fuseseră interogați în lipsa unui avocat și fără a fi renunțat în mod expres la dreptul lor la asistență juridică. Această restrângere încălcăse în mod clar dreptul lor la apărare în faza inițială a procesului, **cu încălcarea art. 6 § 1, coroborat cu art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție.

Bandaletov împotriva Ucrainei

31 octombrie 2013

Reclamantul a fost citat la o secție de poliție, împreună cu alte persoane, în vederea audierii în calitate de martor în cadrul anchetării unui omor dublu săvârșit în locuința sa. Acesta a mărturisit comiterea infracțiunii. A doua zi, a fost arestat ca suspect și i s-a desemnat un avocat care să-l asiste. Reclamantul a confirmat mărturisirea în toate fazele ulterioare. A fost condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață. Reclamantul se plângea că în faza inițială a anchetei nu fusese asistat de un avocat și că instanțele interne nu îi redusese pedeapsa, deși el se predase de bunăvoie poliției și își recunoscuse vinovăția. Curtea a hotărât că **nu a existat o încălcat a art. 6 § 1 și art. 6 § 3** din Convenție, constatând că procesul penal îndreptat împotriva reclamantului fusese echitabil în ansamblu. Autoritățile interne schimbaseră calitatea reclamantului din martor în suspect și îi desemnaseră un avocat de îndată ce au avut motive întemeiate să îl suspecteze. La prima sa audiere în calitate de suspect, reclamantul a fost reprezentat legal și, ulterior mărturisirii inițiale, nu s-au luat măsuri de cercetare înainte de a-i fi desemnat un avocat. Reclamantul își menținuse mărturisirea pe parcursul cercetării preliminare judecătorești și al procesului, în timpul cărora a fost reprezentat de diverși avocați. Mărturisirea sa inițială putea fi cu greu considerată ca fiind folosită pentru condamnarea sa, deoarece instanța de judecată se bazase exclusiv pe măsurile de cercetare efectuate ulterior, când reclamantul beneficia deja de asistență juridică. În sfârșit, cererea reclamantului pentru reducerea pedepsei pe motiv că s-a predat voluntar fusese examinată de instanțele interne.

Pakshavev împotriva Rusiei

13 martie 2014

Declarat vinovat pentru omor și condamnat la zece ani de închisoare în ianuarie 2001 – condamnarea fiind, în cele din urmă, confirmată în octombrie 2006, reclamantul se plângea că accesul la un avocat îi fusese refuzat pe durata audierilor și în timpul primelor zile în arestul poliției în mai 1997. Acesta susținea că în timpul interogării fusese amenințat de anchetator că, în cazul în care nu își recunoștea fapta, va fi violat de colegii de celulă. Reclamantul a mărturisit ulterior omorul, dar și-a retras mărturisirea în timpul procesului, atunci când era reprezentat de un avocat. În fața Curții, se plângea că nu beneficiase de niciun fel de asistență juridică în etapa inițială a procesului penal și că mărturisirea pe care o făcuse a fost ulterior utilizată pentru condamnarea sa.

Curtea a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3** din Convenție, constatând că utilizarea mărturisirii scrise, făcută fără a beneficia de asistență juridică, pentru a-l condamna pe reclamant a dus atingere caracterului echitabil al procesului în ansamblul său.

Blaj împotriva României

8 aprilie 2014

Reclamantul, suspectat de luare de mită, fusese pus sub supraveghere de către poliție. Un terț care coopera cu poliția a mers să îl întâlnească și i-a lăsat pe birou un plic cu bani. Agenții de poliție au intervenit imediat și l-au prins pe reclamant în flagrant. În conformitate cu dreptul intern, aceștia au întocmit un proces-verbal de constatare a infracțiunii flagrante. Mai târziu în cursul aceleiași zile,

Fișă tematică - Arestarea de către poliție și asistența din partea unui avocat

reclamantului i-au fost aduse la cunoștință acuzațiile formulate împotriva lui și faptul că avea dreptul de a păstra tăcerea și dreptul de a consulta un avocat. Ulterior, a beneficiat de asistența unui avocat în timpul interogării. Reclamantul se plângea în special că nu fusese informat despre dreptul de a păstra tăcerea și dreptul la asistență juridică în momentul în care a fost „prins în flagrant”.

Curtea a hotărât că **nu a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3** din Convenție în ceea ce privește lipsa asistenței din partea unui avocat în timpul interogării reclamantului de către poliție în cadrul procedurii de *flagrant delict*. Observând că, în conformitate cu dreptul român, în cazul în care o persoană este „prinsă în flagrant” în momentul săvârșirii unei infracțiuni, organele de cercetare trebuie să se limiteze la întrebări despre probele materiale găsite la locul flagrantului delict și nu trebuie să adreseze persoanei întrebări despre participarea sa la infracțiune, Curtea a constatat că organele de cercetare nu depășiseră limita în cazul reclamantului. De asemenea, a observat că în cursul audierii de către procurorul anticorupție cu privire la infracțiunea săvârșită, reclamantul avusese acces la un avocat. În toate declarațiile sale, reclamantul își susținuse nevinovăția și nu contestase niciodată declarațiile din procesul-verbal. Prin urmare, Curtea a constatat că nu se putea considera că folosirea acelor declarații la proces ar fi adus atingere caracterului echitabil al procesului său. Curtea a mai observat, în concluzie, că reclamantul nu susținuse niciodată că primele sale declarații consemnate în procesul-verbal ar fi fost rezultatul unei constrângeri sau al unor rele tratamente.

Carkci (nr. 2) împotriva Turciei

14 octombrie 2014

Aflat în executarea pedepsei detențiunii pe viață pentru participarea la un jaf armat asupra unui magazin de bijuterii în timpul căruia patronul magazinului a fost împușcat mortal, reclamantul se plângea în special că acțiunea penală împotriva sa fusese inechitabilă. În special, susținea că declarațiile luate fără asistența unui reprezentant legal și care nici măcar nu purtau semnătura lui fuseseră folosite ca probe pentru a-l condamna.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție, pe motivul neacordării de asistență juridică reclamantului cât timp se aflase în arestul jandarmeriei.

A.T. împotriva Luxemburgului (nr. 30460/13)

9 aprilie 2015

Această cauză privea neacordarea unei asistenței juridice efective reclamantului, după ce acesta a fost arestat, în baza unui mandat european de arestare, atât în timpul interogării sale de către poliție, cât și al primei sale înfățișări înaintea judecătorului de instrucție din ziua următoare.

Curtea a constatat în special că, în ceea ce privește audierea de către poliție, dispozițiile legale în vigoare la acel moment excludeau implicit asistența din partea unui avocat pentru persoanele arestate în baza unui mandat european de arestare emis de Luxemburg. Întrucât instanța internă nu a remediat efectele lipsei unei astfel de asistențe, excluzând din motivare declarațiile luate în cursul respectivei audieri, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție, pe motiv că nu a fost acordată asistență juridică în cursul interogării de către poliție. În continuare, în ceea ce privește prima înfățișare a reclamantului în fața judecătorului de instrucție, Curtea a constatat că lipsa accesului la dosar înainte de această audiere **nu a constituit o încălcare a art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1**, întrucât art. 6 din Convenție nu garantează acces nelimitat la dosar înainte de o astfel de înfățișare. Cu toate acestea, Curtea a considerat că posibilitatea ca reclamantul să se consulte cu avocatul său înainte de audiere nu a fost garantată suficient de dreptul luxemburghez. În măsura în care reclamantul nu a putut să discute cu avocatul său înaintea audierii în cauză, Curtea a constatat **o încălcare a art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție.

Turbylev împotriva Rusiei

6 octombrie 2015

Cauza avea ca obiect plângerea reclamantului privind relele tratamente la care fusese supus în arestul poliției și caracterul inechitabil al procesului penal îndreptat împotriva sa, în cadrul căruia acordul său de predare și declarația sa de recunoaștere a faptei, dată ca urmare a relexor tratamente și în lipsa unui avocat, au fost utilizate ca probe.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, atât din cauza relexor tratamente aplicate reclamantului, cât și a investigării ineficiente a plângerilor respective. De asemenea, a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție, constatând că admiterea ca probe a acordului de predare și a declarației de recunoaștere a faptei a făcut ca procesul reclamantului să fie inechitabil. Curtea a observat, în special, că lipsa unei cerințe, în temeiul dreptului rus, de a avea acces la un avocat pentru o astfel de declarație fusese utilizată pentru a limita dreptul reclamantului, în calitate de suspect *de facto*, la asistență juridică. Această situație rezultase din aplicarea sistematică a unor dispoziții legale astfel cum erau

ele interpretate de instanțele interne. În plus, întrucât nu au realizat o apreciere atentă, independentă a „calității” declarației ca probă, bazându-se în schimb pe concluziile autorităților de anchetă, instanțele interne au legalizat utilizarea de către ofițerii de poliție a unui acord de predare și a unei declarații de recunoaștere a faptei pentru a corobora mărturisirea reclamantului obținută ca urmare a tratamentelor inumane și degradante la care a fost supus după arestarea sa, fiind suspectat că a comis o infracțiune.

Dvorski împotriva Croației

20 octombrie 2015 (Marea Cameră)

Această cauză privea refuzul de a permite unui avocat angajat de părinții reclamantului să-l reprezinte în timp ce acesta era interogat la o secție de poliție sub suspiciunea comiterii infracțiunilor de omor multiplu, jaf armat și incendiere. Reclamantul a recunoscut comiterea faptelor după ce a semnat o împuternicire prin care autoriza un alt avocat să îl reprezinte.

Curtea a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3** din Convenție. A constatat în special că poliția nu îl informase pe reclamant de disponibilitatea avocatului angajat de familia sa sau de prezența avocatului în secția de poliție. În cursul interogării, reclamantul a recunoscut faptele de care era acuzat și mărturisirea sa a fost admisă ca probă la proces. Curtea a observat că instanțele naționale nu abordaseră această problemă în mod corespunzător și, în special, că nu luaseră măsurile necesare pentru a asigura un proces echitabil.

Borg împotriva Maltei

12 ianuarie 2016

Această cauză privea în principal plângerea formulată de un infractor condamnat potrivit căreia nu beneficiase de asistență juridică în cursul interogării în arestul poliției, ca urmare a lipsei oricărei dispoziții din cadrul legislației malteze în vigoare la acel moment care să permită asistența juridică pe parcursul cercetării preliminare judecătii și pe parcursul interogării de către poliție. În plus, reclamantul se plângea că Curtea Constituțională malteză modificase interpretarea pe care o dădea jurisprudenței Curții Europene privind dreptul la asistență juridică în arestul poliției, ceea ce el susținea că ar contraveni principiului securității juridice și ar încălca art. 6 din Convenție.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3, coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție, constatând în special că reclamantului îi fusese refuzat dreptul la asistență juridică pe parcursul cercetării preliminare judecătii, ca rezultat al unei restricții sistematice aplicabil tuturor persoanelor acuzate. Această situație nu respecta cerința prevăzută la art. 6 ca dreptul la asistență din partea unui avocat în etapele inițiale ale interogării de către poliție să poată face obiectul unor restrângeri numai dacă existau motive imperative. De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 6 § 1** din Convenție în ceea ce privește pretinsa lipsă a securității juridice legată de procedurile constituționale.

Ibrahim și alții împotriva Regatului Unit

13 septembrie 2016 (Marea Cameră)

La 21 iulie 2005, în mijloace de transport în comun din Londra au fost detonate patru bombe care nu au explodat. Făptuitorii au fugit de la locul faptei și poliția a declanșat imediat o anchetă. Primii trei reclamantii au fost arestați sub suspiciunea detonării a trei dintre bombe. Al patrulea reclamant a fost inițial audiat în calitate de martor în legătură cu atacurile, dar ulterior a devenit evident că îl ajutase pe unul din ceilalți atentatori cu bombe după atacul eșuat și, după ce a dat o declarație scrisă, a fost, de asemenea, arestat. Toți cei patru reclamantii au fost ulterior condamnați pentru comiterea de infracțiuni. Cauza privea întârzierea temporară în asigurarea accesului reclamantilor la avocați, în cazul primilor trei reclamantii, după arestarea lor, și în cazul celui de-al patrulea, după ce poliția a început să-l suspecteze de complicitate la infracțiune, dar anterior arestării sale; și admiterea ca probe, în procesele ulterioare, a declarațiilor date în lipsa avocaților.

Curtea a hotărât că **nu a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** (dreptul la un proces echitabil și dreptul la asistență juridică) din Convenție în privința primilor trei reclamantii și că **au fost încălcate aceste dispoziții** în privința celui de-al patrulea reclamant. În privința primilor trei reclamantii, Curtea avea convingerea că, la momentul primelor interogări de către poliție, existase o necesitate urgentă de a preveni consecințe negative grave pentru viața și integritatea fizică a publicului, și anume riscul unor viitoare atacuri sinucigașe. Prin urmare, existaseră motive imperative pentru restrângerea temporară a dreptului acestora la consiliere juridică. De asemenea, Curtea era încredințată că procedurile în ansamblul lor în privința fiecăruia dintre primii trei reclamantii fuseseră echitabile. Poziția în privința celui de-al patrulea reclamant, care se plângea, de asemenea, de întârzierea în a avea acces la un avocat, a fost diferită. Inițial, a fost audiat ca martor și, prin urmare, fără consiliere juridică. Cu toate acestea, în cursul interogării a devenit evident faptul că îl ajutase pe cel de-al patrulea atentator după atacul eșuat. În acel moment, în conformitate cu codul de bune practici aplicabil, ar fi trebuit să fie

Fișă tematică - Arestarea de către poliție și asistența din partea unui avocat

---

informații asupra drepturilor sale și să i se ofere consiliere juridică. Totuși, acest lucru nu s-a întâmplat. După ce a dat o declarație scrisă în calitate de martor, a fost arestat, acuzat și ulterior condamnat pentru favorizarea celui de-al patrulea atentator și nedezvăluirea de informații ulterior atacurilor. În cazul său, Curtea nu era convinsă că existaseră motive imperative pentru restrângerea accesului acestuia la consiliere juridică și pentru a nu-l informa despre dreptul de a păstra tăcerea. A fost semnificativ faptul că nu exista un temei în dreptul intern pentru ca poliția să opteze a nu-l informa asupra drepturilor sale, în momentul în care începuse să se autoincrimineze. Consecința a fost aceea că a fost indus în eroare cu privire la drepturile sale procedurale. În plus, decizia poliției nu a putut fi ulterior reexaminată, întrucât nu fusese consemnată și nu au fost audiați martori care să explice motivele care stătuseră la baza acesteia. Deoarece nu existau motive imperative, îi revenea guvernului Regatului Unit sarcina de a demonstra că procedura a fost totuși echitabilă. În opinia Curții, nu a reușit să facă acest lucru și, în consecință, a concluzionat că, în privința celui de-al patrulea reclamant, prin decizia de a nu îl informa asupra drepturilor sale și de a-i restricționa accesul la consiliere juridică s-a adus atingere caracterului echitabil al procesului.

Simeonovi împotriva Bulgariei

12 mai 2017 (Marea Cameră)

Reclamantul, care execută în prezent o pedeapsă în Penitenciarul din Sofia, susținea în special că nu fusese asistat de un avocat în primele sale zile de detenție.

Marea Cameră a hotărât că **nu a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** (dreptul la un proces echitabil și dreptul la asistență juridică) din Convenție, constatând că guvernul bulgar prezentase probe relevante și suficiente pentru a demonstra că nu încălcăse în mod iremediabil caracterul echitabil al procesului penal în ansamblul său, pe motivul lipsei asistenței juridice în cursul primelor trei zile în care reclamantul s-a aflat în arestul poliției. În special, Curtea a observat că în perioada respectivă nu fuseseră obținute și incluse în dosarul penal probe care să poată fi utilizate împotriva reclamantului; reclamantul, asistat de un avocat ales de el însuși, recunoscuse în mod voluntar faptele la două săptămâni după ce fusese pus sub acuzare, atunci când fusese informat despre drepturile sale procedurale, inclusiv dreptul de a nu se autoincrimina; reclamantul participase activ în toate etapele procedurilor penale; condamnarea nu se întemeiasă doar pe mărturisire, ci pe un întreg ansamblu de indicii concordante; cauza fusese examinată prin parcurgerea a trei grade de jurisdicție, iar instanțele interne motivaseră adecvat deciziile lor atât în fapt, cât și în drept, și analizaseră în mod corespunzător aspectul respectării drepturilor procedurale.

Beuze împotriva Belgiei

9 noiembrie 2018 (Marea Cameră)

Reclamantul, condamnat la detențiune pe viață pentru omucidere cu intenție, se plângea că îi fusese refuzat accesul la un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției, că fusese insuficient informat despre dreptul său de a păstra tăcerea de a nu se autoincrimina și, de asemenea, a fost privat de dreptul la asistență juridică în timp ce era interogată sau supus altor acte de urmărire penală, pe durata anchetei premergătoare procesului.

Marea Cameră a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** (dreptul la un proces echitabil și dreptul la asistență juridică) din Convenție. A constatat în special că procedura penală, considerată în ansamblu, nu remediase deficiențele procedurale apărute în etapa premergătoare procesului. Restricțiile aduse dreptului de acces la un avocat fuseseră extrem de extinse și, în aceste circumstanțe, fără a fi suficient informat despre dreptul său de a păstra tăcerea, reclamantul dăduse declarații detaliate în timp ce se afla în arestul poliției. Declarațiile sale fuseseră incluse ulterior între probele prezentate în fața curții cu jurați, care nu a efectuat o examinare adecvată a modalității de obținere a acestora și nu a luat în considerare impactul lipsei unui avocat. Curtea de Casație s-a concentrat asupra lipsei asistenței juridice în timpul arestării acestuia de către poliție, dar nu a evaluat consecințele lipsei avocatului asupra dreptului la apărare al reclamantului în cursul audierilor ulterioare ale poliției, al audierilor judecătorului de instrucție și al altor acte efectuate în cursul anchetei judiciare. În opinia Marii Camere, coroborarea acestor diferiți factori a făcut ca procedura să fie inechitabilă în ansamblul său.

Doyle împotriva Irlandei

23 mai 2019

Această cauză privea plângerea reclamantului potrivit căreia dreptul său de acces la un avocat a fost restricționat în timpul interogatoriului, fiind suspectat de omor. Deși reclamantul se putea consulta cu avocatul său înainte de prima audiere și ulterior, regulile poliției la momentul faptelor nu permiteau avocaților să fie prezenți în timpul interogatoriului poliției.

Curtea a hotărât că **nu a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** (dreptul la un proces echitabil și dreptul la asistență juridică la alegere) din Convenție. A observat, în special, că era necesar un control foarte strict în cauzele în care, precum în speță, nu existau motive imperative care să justifice restricționarea dreptului de acces la un avocat al reclamantului. Cu toate acestea, după examinarea întregii proceduri, Curtea a constatat că nu a fost prejudiciat caracterul echitabil în ansamblu al procesului.

Olivieri împotriva Franței și Bloise împotriva Franței

11 iulie 2019¹

Ambele cauze priveau perioadele petrecute în arestul poliției înaintea reformei legislative din aprilie 2011². Reclamantii susțineau că condamnările lor penale se bazaseră pe mărturisirile făcute cât timp s-au aflat în arestul poliției, timp în care nu li s-a comunicat dreptul de a rămâne păstra tăcerea și nu au dispus de asistență efectivă din partea unui avocat.

Curtea a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) **și art. 6 § 3 lit. c)** (dreptul de a fi asistat de un avocat) din Convenție în prima cauză și **că nu a existat o încălcare a art. 6 § 1 i art. 6 § 3 lit. c)** în cea de-a doua cauză. În cazul primului reclamant și în ceea ce privește dreptul acestuia de a nu se autoincrimina, Curtea a observat în special existența unor declarații și răspunsuri date anchetatorilor care i-au afectat în mod clar poziția acestuia în cadrul procedurii. În primul rând, fusese interogat de poliție timp de aproximativ zece ore în timp ce se afla în arestul poliției, după care și-a recunoscut responsabilitatea. În al doilea rând, nu exista în motivarea deciziilor interne niciun aspect care să sugereze că alte elemente puteau fi considerate parte integrantă și semnificativă probelor pe care s-a întemeiat condamnarea acestuia. Prin urmare, Curtea a constatat că procedura penală, considerată în ansamblu, nu remediase deficiențele procedurale apărute în timpul reținerii de către poliție. În cazul celui de al doilea reclamant, Curtea a observat în special că instanțele de judecată și de apel și-au întemeiat deciziile pe alte probe decât declarațiile făcute în arestul poliției, și anume pe probele stabilite în cursul anchetei, atunci când reclamantul era asistat de un avocat, pe audierile în fața instanței de prim grad, pe depozitiile precise și detaliate ale unor terți direct legate de activitățile reclamantului, precum și pe examinarea înregistrărilor contabile și bancare. Curtea a constatat că procedura penală în speță, considerată în ansamblu, a remediat deficiențele procedurale apărute în timpul reținerii de către poliție.

Cauze referitoare la minori

Salduz împotriva Turciei

27 noiembrie 2008 (Marea Cameră)

Inculpat și ulterior condamnat pentru participarea la o demonstrație neautorizată în sprijinul PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan, organizație ilegală), reclamantul, în lipsa unui avocat, a dat poliției o declarație în care își recunoștea vinovăția.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție. A observat mai ales că unul dintre elementele specifice ale cauzei de față era vârsta reclamantului – minor la momentul săvârșirii infracțiunii. Având în vedere un număr semnificativ de materiale de drept internațional relevante privind asistența juridică pentru minorii arestați de poliție, a subliniat importanța fundamentală a asigurării accesului la un avocat în cazul în care persoana arestată este minoră (a se vedea pct. 60 din hotărâre).

Panovits împotriva Ciprului

11 decembrie 2008

Cauza privea în special omisiunea de a-l informa pe reclamant, care era minor, despre dreptul său de a consulta un avocat înaintea primei sale interogări de către poliție.

Curtea a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție. Având în vedere circumstanțele, în special vârsta reclamantului și faptul că nu fusese asistat de tutorele său în cursul interogării, Curtea a constatat că lipsa de informare suficientă asupra dreptului reclamantului de a consulta un avocat înainte de a fi interogat de către poliție constituise o încălcare a dreptului acestuia la apărare.

A se vedea, de asemenea: **Martin împotriva Estoniei**, hotărârea din 30 mai 2013.

¹ Hotărârile vor deveni definitive în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție.

² Legea în vigoare la momentul faptelor nu prevedea ca persoanelor aflate în arestul poliției să li se comunice dreptul lor de a păstra tăcerea sau de a fi asistate de un avocat în cursul interogatoriului.

Güvec împotriva Turciei

20 ianuarie 2009

Cauza privea în special imposibilitatea unui inculpat minor de a participa efectiv în procesul său penal și lipsa reprezentării juridice adecvate. Interogată de poliție și, ulterior, de procuror și judecător, reclamantul nu a fost reprezentat de un avocat. În timpul rejudecării cauzei, atât reclamantul, cât și avocatul său au lipsit de la majoritatea ședințelor.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 1, coroborat cu art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție. A considerat în special că reclamantul nu avusese posibilitatea să participe efectiv la proces, întrucât nu participase la cel puțin 14 din cele 30 de ședințe atât în timpul procesului inițial, cât și la momentul rejudecării cauzei. Luând în considerare totalitatea procedurilor penale îndreptate împotriva reclamantului și deficiențele acestora, în special lipsa asistenței juridice în mare parte a procedurilor, Curtea a concluzionat că a avut loc o încălcare a dreptului acestuia la apărare.

Soykan împotriva Turciei

21 aprilie 2009

La vârsta de 16 ani, reclamantul a fost arestat și în cele din urmă condamnat la 2 ani și 6 luni de închisoare pentru participare la organizația ilegală „Partidul/Frontul Revoluționar de Eliberare a Poporului” (Devrimci Halk Kurtuluş Cephesi Partisi – DHKP/C). Acesta se plânga în special de încălcarea dreptului său la apărare în procesul penal îndreptat împotriva sa.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție, pe motiv că reclamantul nu a avut acces la un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției.

Adamkiewicz împotriva Poloniei

2 martie 2010

La vârsta de 15 ani, reclamantul a fost acuzat că a omorât un băiat în vârstă de 12 ani. A fost declarat vinovat de comiterea faptelor imputate și plasat într-un centru de reeducare timp de 6 ani. Reclamantul se plânga în special de restricțiile aduse exercitării dreptului său la apărare pe durata anchetei și de faptul că declarațiile date atunci de el au fost admise ca probe în proces.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție. A observat în special că reclamantul fusese informat de avocatul său despre dreptul de a păstra tăcerea abia după 6 săptămâni de la începerea procesului și că fusese plasat într-un centru de plasament, după câteva încercări nereușite ale avocatului său de a-l întâlni. Prin urmare, autoritățile au obținut mărturisirile incriminatoare înainte ca acesta să fi fost informat despre acel drept. Având în vedere vârsta sa, nu se poate afirma că reclamantul a știut despre dreptul său de a solicita reprezentare juridică și despre consecințele nereprezentării, deși era foarte important pentru el, izolat într-un centru de plasament în perioada decisivă a anchetei, să aibă acces nerestricționat la un avocat încă de la începutul procesului.

Dushka împotriva Ucrainei

3 februarie 2011

Cauza privea detenția nelegală și interogarea în lipsa unui avocat a unei persoane în vârstă de 17 ani. Reclamantul a susținut că a fost torturat cât timp s-a aflat în arestul poliției pentru a fi determinat să mărturisească o tâlhărie.

Curtea a constatat că asemenea practici, având în vedere în special vârsta vulnerabilă a reclamantului, se consideră tratamente inumane și degradante, **cu încălcarea art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În special, faptul că mărturisirea fusese făcută într-un cadru lipsit de garanții procedurale precum prezența unui avocat și fusese retractată după punerea în libertate a condus la concluzia că nu ar fi fost făcută în mod liber.

Blokhin împotriva Rusiei

23 martie 2016 (Marea Cameră)

Cauza privea detenția timp de 30 de zile a unui băiat în vârstă de 12 ani cu tulburări psihice într-un centru de detenție temporară pentru minori. Reclamantul a susținut în special că procesul îndreptat împotriva sa fusese inechitabil deoarece ar fi fost interogată de poliție în lipsa tutorelui său, a avocatului ori a unui profesor.

Marea Cameră a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție. A fost de acord cu hotărârea Camerei în cauză potrivit căreia procedurile care priveau plasarea băiatului în centrul de detenție temporară trebuia să fie considerate proceduri penale în sensul art. 6, cu toate că nu fuseseră clasificate ca fiind penale în temeiul dreptului rus. În special, instanțele interne au făcut trimitere la faptul că băiatul săvârșise un act infracțional ca principală cauză a plasării acestuia în

centrul de detenție. Dreptul său la apărare fusese încălcat întrucât fusese interogat de poliție fără a beneficia de asistență juridică, iar declarațiile a doi martori, cărora nu le-a putut adresa întrebări, au servit drept bază pentru plasarea sa în detenție temporară.

Renunțarea voluntară la dreptul la asistență din partea unui avocat

---

Aleksandr Zaichenko împotriva Rusiei

18 februarie 2010

Declarat vinovat pentru furt de motorină de la societatea comercială la care a lucrat ca șofer și condamnat la închisoare cu suspendare, reclamantul se plângea că pedeapsa aplicată se bazase pe recunoașterile făcute la poliție, anterior procesului, în lipsa unui avocat.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 6 § 3 lit. c), coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție. Deși reclamantul nu fusese liber să plece când a fost oprit de poliție în data de 21 februarie, circumstanțele cauzei nu au indicat o restrângere semnificativă a libertății sale de acțiune suficientă să dea naștere obligației de asistență juridică în acea fază. Rolul poliției fusese să întocmească un proces-verbal de inspecție a autovehiculului și să asculte explicația reclamantului cu privire la proveniența canistrelor. Informația a fost transmisă unui anchetator, care la rândul său a întocmit un proces-verbal în baza căruia superiorul său a decis începerea urmăririi penale față de reclamant. La acea dată (2 martie 2001), reclamantul a fost informat că are dreptul la asistență juridică, dar în mod voluntar și neechivoc a fost de acord să semneze actul de inculpare și a renunțat la dreptul la asistență juridică, precizând că se va apăra singur la proces.

Yoldas împotriva Turciei

23 februarie 2010

Aflat în arestul poliției sub acuzația de apartenență la o organizație ilegală, reclamantul a fost condamnat la finalul procesului la detențiune pe viață. Acesta se plângea în special că nu fusese asistat de un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției.

Curtea a hotărât că **nu a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție. Observând în special că, deși avea dreptul la asistență juridică în perioada în care s-a aflat în arestul poliției și i se reamintise că are acest drept, reclamantul refuzase asistența, Curtea a constatat că niciun aspect al procesului nu constituia un motiv să suspecteze că renunțarea de către reclamant la dreptul său de a fi asistat de un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției nu fusese voluntară și neechivocă.

Akdağ împotriva Turciei

17 septembrie 2019³

Reclamanta susținea că a recunoscut că este membră a unei organizații ilegale după ce a fost amenințată și supusă la rele tratamente de către poliție, fără a avea acces la un avocat cât timp s-a aflat în arestul poliției.

Curtea a hotărât că **a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. c)** din Convenție. Deși a respins ca inadmisibil capătul de cerere al reclamantei privind condamnarea sa pe baza declarațiilor date poliției sub constrângere luate în judecată din cauza lipsei probelor referitoare la relele tratamente, a constatat că guvernul turc nu a demonstrat că litera „X” imprimată în dreptul mențiunii „nu a solicitat avocat” din declarația acesteia echivala cu renunțarea în mod valid la dreptul său la un avocat în cursul arestului. În fapt, de îndată ce a avut acces la un avocat la sfârșitul perioadei de arest, aceasta și-a retras declarațiile. De asemenea, Curtea nu a fost mulțumit de răspunsul dat de instanțele naționale la plângerea reclamantei. Acestea nu au examinat nici validitatea renunțării, nici declarațiile date poliției în lipsa unui avocat. O astfel de lipsă de control nu a fost remediată prin intermediul altor garanții procedurale, iar caracterul echitabil general al procedurilor inițiate împotriva sa a fost, prin urmare, prejudiciat.

Lipsa unui interpret în timpul interogării de către poliție

Bavtar împotriva Turciei

14 octombrie 2014

Cauza privea interogarea în arestul poliției, în lipsa asistenței din partea unui interpret, a unei persoane care nu cunoștea suficient limba națională.

---

³ Hotărârea va deveni definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 3 lit. e)** (dreptul de a fi asistat de un interpret), **coroborat cu art. 6 § 1** din Convenție. A constatat în special că, lipsită de posibilitatea interpretării întrebărilor care i-au fost adresate și de posibilitatea formării unei concepții cât mai exacte posibil cu privire la infracțiunile imputate, reclamanta nu avusese posibilitatea de a aprecia pe deplin consecințele renunțării sale la dreptul de a păstra tăcerea și dreptul la asistență juridică.

Pierderea calității de „victimă” în caz de achitare

Bouglame împotriva Belgiei

2 martie 2010 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză privea neacordarea de asistență juridică reclamantului, aflat în arestul poliției sub acuzații legate de traficul internațional de droguri. Acesta a fost ulterior achitat de instanța de prim grad, a cărei hotărâre a fost confirmată în apel.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (vădit nefondată). Fiind achitat, reclamantul nu mai putea pretinde că a fost „victimă” a încălcării art. 6 din Convenție.

Legalitatea arestării preventive în lipsa asistenței din partea unui avocat

---

Simons împotriva Belgiei

28 august 2012 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză privea detenția presupus nelegală pe motivul lipsei reprezentării juridice a persoanei în timpul în care s-a aflat în arestul poliției și a fost audiată de judecătorul de instrucție. Invocând art. 5 § 1 (dreptul la libertate și siguranță), art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil) și art. 6 § 3 lit. c) (dreptul de a fi asistat de un avocat) din Convenție, reclamanta se plângea că, din cauza caracterului inadecvat al legislației belgiene, nu fusese asistată de un avocat în timp ce se afla în arestul poliției, în timpul interogării de către poliție sau în timpul primei audieri de către judecătorul de instrucție, precum și că nu fusese informată despre dreptul său dreptul de a păstra tăcerea.

Întrucât cauza era încă pendinte în fața instanțelor interne, Curtea a considerat că cererea era prematură din perspectiva **art. 6** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție și, în conformitate cu art. 35 (condiții de admisibilitate) din Convenție, **a respins** acest capăt de cerere.

În temeiul **art. 5** (dreptul la libertate și siguranță) din Convenție, Curtea trebuia să stabilească dacă exista un „principiu general” implicit în Convenție potrivit căruia toate persoanele private de libertate trebuia să aibă posibilitatea de a fi asistate de un avocat încă de la începutul detenției. Curtea a observat că, potrivit jurisprudenței sale, persoanele acuzate aveau dreptul de a fi asistate de un avocat încă de la începutul reținerii lor de către poliție sau al arestării preventive, precum și când erau audiate de poliție sau judecătorul de instrucție. Deși în anumite condiții unele restrângeri ale acestui drept puteau fi justificate, faptul de a fi pus în imposibilitatea de a obține asistența unui avocat în astfel de circumstanțe în temeiul unei norme de drept intern era incompatibil cu dreptul la un proces echitabil. Totuși, acesta era un principiu inerent dreptului la un proces echitabil, care se baza în special pe art. 6 § 3 din Convenție cu privire la dreptul oricărui persoane acuzate de a fi asistată de un avocat ales de aceasta. Nu era un „principiu general” implicit în Convenție, astfel de principii fiind prin definiție primordiale în natură. În consecință, deși imposibilitatea legală ca persoanele acuzate și arestate să fie asistate de un avocat încă de la începutul detenției a avut un impact asupra caracterului echitabil al procesului penal, acest lucru nu implica faptul că detenția în cauză constituia o încălcare a **art. 5 § 1** (dreptul la libertate și siguranță) din Convenție. Cererea reclamantei era în mod vădit nefondată din punctul de vedere al acestei dispoziții și, prin urmare, Curtea a declarat cererea **inadmisibilă**.

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08